23/02/2020

Καρναβάλι- ένα παγανιστικό έθιμο άκρως αντίθετο με το πραγματικό θεολογικό νόημα του Τριωδίου

/ Γνώμες

Πολλοί χριστιανοί εδώ και αρκετά χρόνια έχουν συνδέσει λανθασμένα στο μυαλό τους την περίοδο του Τριωδίου και με την έναρξη του Καρναβαλιού, τη διασκέδαση και τα μασκαρέματα. Φυσικά, τα δύο αυτά γεγονότα είναι τελείως διαφορετικά και στην πραγματικότητα τελείως αντίθετα μεταξύ τους.

Της Δρ. Ειρήνης Αρτέμη, post-Doc, PhD & MA- Καθ. Σύμβουλος στο Ελλ. Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Η λέξη «Καρναβάλι» έχει πολλές σημασιολογικές εκδοχές σύμφωνα με τους μελετητές. Η επικρατούσα είναι εκείνη που θέλει τις λέξεις carne (κρέας) και vale (γεια σου). Έτσι ετυμολογικά συμπίπτει με τη λέξη Απόκρεω ή Αποκριά που σημαίνει αποχή από το κρέας. Άλλοι μελετητές συνδέουν τη λέξη καρναβάλι με το χορό των Σατύρων, των θηριόμορφων αγροτικών θεοτήτων που μαζί με τους Σειληνούς, τον Πάνα, τις Νύμφες, τις Μαινάδες και τις Βάκχες ήταν οι ακόλουθοι του θεού Διόνυσου. Οι Σάτυροι που ήταν μεταμφιεσμένοι ως τράγοι,

χοροπηδούσαν. Με βάση τον Ησύχιο το λεξικογράφο, ήταν οι κάρνοι, δηλαδή τα πρόβατα που βαλλίζουν δηλαδή χοροπήδαγαν. Η εκδοχή αυτή συνδέεται άμεσα με τις διάφορες παγανιστικές τελετές προς τιμή του Διονύσου, κατά τις οποίες οι Σάτυροι χόρευαν, έπιναν, μεθούσαν. Αργότερα, το 200 π.Χ. οι γιορτές του Διονύσου μεταφέρθηκαν από τη αρχαία Ελλάδα στη Ρώμη και σιγά-σιγά άρχιζαν να ταυτίζονται με ερωτικής φύσεως επαφές. Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία του ρωμαίου Λίβιου το 186 π.Χ. σύμφωνα με τον οποίο οι συμμετέχοντες στις διονυσιακές γιορτές, τα Βακχανάλια, κατέφευγαν σε ερωτικής φύσεως επαφές ακόμη και με άτομα του ίδιου φύλου και στα οποία υπήρχε και βία.

Η επικράτηση του Χριστιανισμού είχε σαν αποτέλεσμα την απαγόρευση στους πιστούς να συμμετέχουν σε κάθε είδους γιορτές στις οποίες οι άνθρωποι μεθούσαν, χόρευαν άσεμνους χορούς και επιδίδονταν σε ερωτικής φύσεως επαφές. Άλλωστε κατά τη Χριστιανική διδασκαλία, την οποία ανέπτυξε ο Απόστολος Παύλος αλλά και οι Πατέρες της Εκκλησίας, απαγορεύεται οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη εκτός γάμου και φυσικά είναι καταδικαστέα η οποιαδήποτε πορνική ή ομοφυλοφιλική σχέση. Το σώμα για το Χριστιανό είναι δημιούργημα του Θεού και ναός του Αγίου Πνεύματος. Για το λόγο αυτό πρέπει να διατηρείται αγνό και αμόλυντο από κάθε σαρκική ακολασία. Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης σημειώνει: «Τὸ σῶμα τοῦ Χριστιανοῦ δὲν ἐπλάσθη, διά νὰ τρυφᾷ καὶ ἐκ τῆς τρυφῆς νά πίπτῃ εἰς τήν πορνείαν, ἀλλ’ ἐπλάσθη διά νά ἑνωθῇ μέ τόν Κύριον, Ὅς τις εἶναι ἡ κεφαλή του». Επιπλέον, η Εκκλησία δέχεται ότι ο άνθρωπος πλάστηκε με αγάπη από το Θεό ως πρόσωπο. Σκοπός της δημιουργίας του είναι η θέωση του με το Θεό, «το καθ’ ομοίωσιν» και όχι από πρόσωπο να γίνει προσωπείο, δηλαδή να εγκλωβιστεί σε μία ψεύτικη υποκριτική εικόνα, σε μία μάσκα.

Στην προσπάθεια αυτή του ανθρώπου να απελευθερωθεί από τα πάθη του και να βαδίσει ενσυνείδητα το δρόμο της μετανοίας με περισσότερα δάκρυα, προσευχή, νηστεία, εξομολόγηση και εγκράτεια συμβάλλει και η κατανυκτική περίοδος του Τριωδίου που αποτελεί την προετοιμασία μας για το Πάσχα, ώστε να μπορέσουμε να βιώσουμε ολοκληρωτικά τα Πάθη και την Ανάσταση του ενανθρωπήσαντος Χριστού. Η προπαρασκευαστική αυτή περίοδος για τη Σαρακοστή του Πάσχα με σκοπό την ψυχική και σωματική μας κάθαρση, τη νήψη μας από τα πάθη, αποτελείται από τέσσερις εβδομάδες. Ξεκινά από την Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου. Στην παραβολή αυτή τονίζεται η σημασία της μετάνοιάς μας, της πραγματικής αυτογνωσίας της αμαρτωλότητάς μας απέναντι στο Θεό. Στη δεύτερη Κυριακή έχουμε την Παραβολή του Άσωτου Υιού. Αυτή η παραβολή θα μπορούσε να ονομαστεί και Κυριακή του Ευσπλαχνικού Πατέρα. Εκεί γίνεται λόγος για ότι ο Θεός Πατήρ περιμένει τη μετάνοιά μας και μας γεμίζει με αγάπη, αρκεί εμείς να συνειδητοποιήσουμε τις αμαρτίες μας και να προσπαθούμε να

αγωνιστούμε κάνοντας έστω και λίγα βήματα για την επιστροφή μας. Την τρίτη Κυριακή του Τριωδίου που ονομάζεται Κυριακή της Αποκρέω-Κρίσεως. Εδώ, η Εκκλησία μέσω του σχετικού αποσπάσματος του Ευαγγελίου μάς μεταφέρει νοερά στην ώρα της Κρίσεώς των ανθρώπων. Θυμόμαστε τι πρέπει να κάνουμε για να πετύχουμε τη σωτηρία μας και ποια τα κριτήρια κάποιου, ώστε να κερδίσει τη Βασιλεία των Ουρανών. Τέλος την Κυριακή της Τυροφάγου διαβάζεται η περικοπή της ΠΔ σχετικά με την παράβαση των πρωτόπλαστων και την έξοδό τους από τον Παράδεισο. Αυτό υπενθυμίζει στον άνθρωπο ότι ανά πάσα στιγμή με την παρακοή του μπορεί να εκδιωχθεί από το Βασίλειο του Θεού, χάνοντας την αιώνια επαφή με Εκείνον.

Επιπλέον, ότι εμείς οι Χριστιανοί οφείλουμε να νηστεύουμε χωρίς να το επιδεικνύουμε, να συγχωρούμε όσους μάς έχουν βλάψει και να προσπαθούμε να αγωνιζόμαστε κατά της αμαρτίας και των παθών που την προκαλούν.

Μέσα από τη σύντομη αυτή αναφορά στις έννοιες του Καρναβαλιού, της Αποκριάς και του Τριωδίου προσπαθήσαμε να καταστήσουμε σαφές ότι ένας Χριστιανός οφείλει να βιώνει την περίοδο του Τριωδίου ως μίας περίοδο προπαρασκευής για τη μεγάλη εορτή του Πάσχα και όχι ως μία περίοδο με παγανιστικά έθιμα, μέσα από τα οποία ο άνθρωπος απομακρύνεται από το Θεό και καθίσταται αντί για Πρόσωπο, προσωπείο. Κλείνοντας, θα αναφερθούμε στα λόγια του Παύλου: «καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.» (Ρωμ. 12:2).
ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΤΡΙΩΔΙΟ. ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ